

Євгеній Ракитянський

слухач магістерської програми,
Тернопільський національний економічний університет

Катерина Рогальська

слухач магістерської програми,
Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Критичне усвідомлення сутності витрат на постачальницьку діяльність передбачає передусім формулювання змісту постачальницької діяльності. З теорії і практики є відомим, що ця сфера у багатьох підприємствах є надскладною, оскільки постачання може охоплювати величезну різноманітність ресурсів.

На нашу думку, у ринкових умовах господарювання ефективність постачальницької діяльності підприємств багато в чому підвищує їхню конкурентоспроможність і дає змогу зберегти та утримати конкурентні позиції на ринку. Однак, існує ряд недоліків: недосконалість процесу обліку та контролю постачання матеріальних ресурсів; проблеми обґрунтування функцій обліку та контролю з позиції вирішення загальної мети системи управління; прогалини у виборі методики аналітичного обліку постачання запасів, узагальнення та розподілу транспортно-заготівельних витрат тощо.

Постачальницькі процеси передбачають не лише рух матеріально-технічних ресурсів на підприємство, а й управління відповідними потоками фінансових активів, інформації, документації, а також охоплюють процеси підготовки матеріально-технічних ресурсів до використання у виробництві.

Враховуючи норми Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», слід вказати, що об'єктом витрат на постачальницьку діяльність підприємств є «продукція, роботи, послуги або вид діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат» [5].

Оскільки постачання є одним з основних видів діяльності компанії будь-якої галузі, то історично склалося відокремлення окремих структурних підрозділів, що здійснюють закупівельну діяльність, в загальній організаційній структурі управління компанією. Ці підрозділи мають різні назви, наприклад відділ матеріально-технічного постачання, відділ (служба) закупівель, департамент постачання і т.д. Подібна деталізація характерна для лінійно-функціональних і дивізіональних організаційних структур управління бізнесом. Однак, оскільки в постачанні перетинається кілька видів діяльності, то стає необхідною міжфункціональна координація, яка в даний час переважно здійснюється службою логістики.

З розвитком інтегрованої логістики та управління ланцюгами поставок постачальницька діяльність все більшою мірою стає складовою частиною управлінських повноважень департаментів логістики та SCM.

Дослідження сучасного стану інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств дозволяє констатувати реальний факт – інформація, підготовлена різноманітними функціональними підрозділами підприємства, є суперечливою, оскільки в процесі її формування застосовуються різні, а в окремих випадках й логічно несумісні методики розрахунку, аналізу й оцінки показників. Облікова і позаоблікова системи інформаційного забезпечення підприємства переважно функціонують відокремлено, самостійно і використовують власні канали інформаційних зв'язків та принципи формування інформації. В результаті якість такої інформації апіорі не може задовільними інформаційних потреб керівника (менеджера), оскільки суттєво впливає на обґрунтованість прийняття рішень. Таким чином, відсутність інформаційної бази, побудованої на єдиних принципах, призводить до того, що на вищій рівень ієрархії менеджменту підприємства надходить інформація в багатьох випадках суперечлива, неспівставна, спотворена, яка набуває ознак дезінформації. Варто наголосити, що сучасні умови національної економіки певним чином розширюють інформаційні потреби керівного складу підприємств [2, с. 218].

Забезпечення ресурсами виробничих підрозділів підприємств зумовлює виконання таких функцій: встановлення кількісних і якісних завдань по постачанню (лімітування); підготовку матеріальних ресурсів до виробничого споживання; відпуск і доставку ресурсів зі складу на місце її безпосереднього

споживання або на склад; оперативне регулювання постачання; чіткий облік і контроль за використанням ресурсів у підрозділах підприємства.

Зважаючи на важливе значення постачальницької діяльності для бізнесу, Л. А. Зімакова (2009 р.) запропонувала складати імунізаційний похідний балансовий звіт, що передбачає ринкову оцінку активів і зобов'язань підприємства [4, с. 261].

Завдяки імунізації досягається урівноваження надходжень та погашення платежів з урахуванням ризику несплати і відкликання. Завданням імунізаційного балансового звіту є моделювання ситуації, що дозволяє фірмі мати нормальний рівень платоспроможності, який характеризується дебіторською заборгованістю, кредиторською заборгованістю, наявними платіжними засобами. Розроблена Л. А. Зімаковою методика складання імунізаційного звіту дозволяє створити необхідні передумови управління платоспроможністю підприємства на основі врахування всіх можливих видів платежів, що впливають на показники чистих активів та чистих пасивів підприємства [3, с. 30].

Найефективнішою формою постачання вважаємо централізовану доставку, яка дозволяє: 1) підвищити ступінь використання транспорту і складських площ; 2) оптимізувати товарні запаси, як у виробника, так і в споживача продукції; 3) підвищити якість і рівень матеріально-технічного забезпечення виробництва; 4) оптимізувати розміри партії постачань продукції.

Формування облікової інформації для контролю за достовірністю процесу постачання, спрямовані на підвищення ефективності, повинні: визначати систему формування облікової інформації постачання відповідно до галузевих особливостей; використати в обліку галузеве зіставлення групування показників постачання; удосконалити нормативну базу підприємства шляхом розробки норм постачання; організувати облік норм і нормативів; застосовувати у внутрішньому контролі інформацію про взаємозв'язок з аналітичним обліком на складах та виробничими підрозділами; організувати контроль за достовірністю формування показників необхідного обсягу постачання запасів для виробництва продукції; контролювати формування показників роботи функціональних служб та виробничих підрозділів; використати показники інформаційних і контрольних процедур в управлінні для підвищення ефективності процесу постачання запасів. У цьому зв'язку здійснення оперативного контролю постачання запасів стає одним з найважливіших завдань системи управління.

Таким чином, пропоновані вектори теоретичного ґатунку та практичного застосування дозволять оптимізувати обліково-аналітичне забезпечення постачальницької діяльності аграрних підприємств і посилити організацію внутрішнього контролю.

Список використаних джерел

1. Белова І. М. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками. Сталый розвиток економіки. 2015. № 3 (28). С. 217-220.
2. Бруханський Р. Ф. Сучасні вимоги і параметри обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України. Сталый розвиток економіки. 2012. Вип. 4 (14). С. 217-221.
3. Бруханський Р. Ф. Аналіз підходів до побудови моделей бухгалтерського інжинірингу. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2014. № 3. С. 27-34.
4. Зімакова Л.А. Управление стратегической платежеспособностью. Научные ведомости. 2009. № 1 (56). С. 258-264.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року № 318 (зі змінами і доповненнями).
6. Пуцентейло П. Р., Гуменюк О.О. Стратегічний аналіз як важливий елемент управління підприємством. Інноваційна економіка. 2016. № 3-4 (62). С. 196-205.